

Naam koorwerk: Pelgrimskoor

Genre: Opera

Componist Richard Wagner (1813-1883) Tekstbewerking: P. Zijderlaan

Beschrijving Opera

Tannhäuser is een romantische opera in drie aktes van Richard Wagner. De opera kwam tot stand tussen 1842 en 1845 en ging in première in de Semperoper in Dresden op 19 oktober 1845. Richard Wagner baseerde Tannhäuser, zoals veel van zijn opera's, op middeleeuwse liederen, sagen en romantische vertellingen. Het libretto van de opera werd door Wagner zelf geschreven maar is geïnspireerd door enkele sagen uit het Duitse Sagenboek van Ludwig Bechstein: *Die Mähr von dem Ritter Tannhäuser*, *Der Sängerkrieg auf der Wartburg* en *Die heilige Elisabeth*. Veel sagen zijn rondom de Wartburg, een kasteel in Eisenach, ontstaan. Hoofdpersoon is Heinrich von Ofterdingen, die bekend werd als Tannhäuser in de gelijknamige sage. Belangrijkste thema is de rebellie van een kunstenaar (Tannhäuser), wiens behoefte zich over te geven aan zinnelijke lust hem in conflict brengt met zijn religieus ingestelde verstand. Deze innerlijke tweestrijd wordt belichaamd door de twee vrouwen die hij bemint. De zinnelijke liefde waar hij bij de ene vrouw (Venus) genoeg van krijgt, mist hij bij de andere (Elisabeth). Als hij zich tijdens een zangtoernooi op de Wartburg (de Sängerkrieg auf der Wartburg) met als thema de liefde tot een onverbloemde lofzang op de zinnelijkheid laat inspireren, wekt hij hiermee de woede van de andere aanwezigen, waartegen alleen Elisabeth hem kan beschermen. Op een pelgrimstocht naar Rome zal hij boete doen, maar echte verlossing vindt hij pas als hem in zijn doodsnoed nog eenmaal de naam van zijn redster wordt genoemd. Tannhäuser was de lievelingsopera van de Beierse koning Ludwig II. Hij liet in zijn bewondering voor Wagner zelfs de originele Sängersaal in de Wartburg nabouwen in zijn sprookjeskasteel Neuschwanstein en legde een venusgrot met ondergronds meer aan in het park van zijn kasteel Linderhof.

Koorwerk

Het pelgrimskoor is één van de bekendste melodieën uit deze opera. De pelgrims spelen, op de achtergrond, een belangrijke rol in de opera. Ze passeren de Wartburg ten tijde van Heinrichs deconfiture en hij wordt geprest om met hen mee te gaan naar Rome om vergiffenis te vragen voor zijn zonden..

Beschrijving Componist

Richard Wagner was een belangrijk vernieuwer in de muziek van zijn tijd. Hij componeerde als belangrijkste werken een aantal opera's die hij zelf liever als muziekdrama's aanduidde en waarvoor hij ook de teksten (*libretti*) schreef. Hij streefde naar een *Gesamtkunstwerk*, de ideale vereniging van woord, muziek en toneel. Op den duur ontstonden daaruit zijn grootse muziekdrama's die uiteindelijk in een speciaal hiervoor gebouwd theater werden (en worden) opgevoerd in de Beierse stad Bayreuth. Jaarlijks worden de Bayreuther Festspiele gehouden. Wie een kaartje wil bemachtigen komt op een jarenlange wachtlijst. Om als musicus te worden uitgenodigd daarbij te komen zingen of spelen wordt beschouwd als een grote eer.

Luister en kijk   <https://www.youtube.com/watch?v=972gxnqvJPC>

Tekst

Beglückt darf nun dich, o Heimat, ich schauen,
Und grüßen froh deine lieblichen Auen;
Nun lass 'ich ruhn den Wanderstab,
Weil Gott getreu ich gepilgert hab '.

Durch Sühn 'und Buß' hab 'ich versöhnt
Den Herren, dem mein Herze frönt,
Der meine Reu 'mit Segen krönt,
Den Herren, dem mein Lied ertönt.
Den Herren, dem mein Lied ertönt.

Der Gnade Heil ist dem Büßer beschieden,
Er geht einst ein in der Seligen Frieden.
Vor Höll 'und Tod ist ihm nicht bang,
Drum preis 'ich Gott mein Lebelang.

Halleluja,
Halleluja,
In Ewigkeit, in Ewigkeit

Nederlandse vertaling

Vol geluk mag ik nu jou, mijn geboorteland aanschouwen
En begroet met vreugde jouw aangename weiden;
Nu leg ik mijn pelgrimsstaf terzijde om te rusten,
omdat, aan God getrouw, ik mijn bedevaart heb voltooid.

Door boetedoening en berouw heb ik me gunstig
gezind De Heer, die mijn hart verblijdt,
Die mijn berouw met zegen bekroont,
De Heer naar wie mijn lied zal klinken.
De Heer naar wie mijn lied zal klinken.

De redding door vergeving wordt de boetvaardige
verleend,
Hij zal op een dag wandelen in de vrede van de
gezegenden.
Hel en dood maken hem niet bevreesd,
Daarom zal ik God mijn leven lang loven.
Hallelujah,
Hallelujah,
Voor eeuwig, voor eeuwig.

Samenvatting

De opera Tannhäuser van Richard Wagner bestaat uit drie aktes : een ouverture, een eerste bedrijf, dat zich afspeelt in het kasteel van Wartburg ,en een derde bedrijf waar Elisabeth wanhopig Tannhäuser probeert te redden. De ouverture bestaande uit een langzaam (hemelse genade) en een snel deel (Venusbergmuziek) wordt afgesloten door een majestueuze bezetting van het pelgrimskoor.